पाशेन निबद्धःकिशोरोश्वबालोमातरं यथानपश्यति एवंधर्मपाशेनसंयुक्तः सबद्धइव ॥ नित्यमुक्तस्वभावत्वादेवमुक्तिः प्रकाशंनाभ्युदैक्षत संकुचितदर्शनव्यापारो भूदित्यर्थः ॥ ४० ॥ यानार्हत्वादिगुणविशिष्टौ पितरौदृष्ट्वेत्यन्वयः ॥ ४१ ॥ दुःखजं दुःखंजायतेऽस्मात्तादृशं अन्यत्रापिदृश्यतइति दुःखदमितिपाठांतरं ॥ लोकदृष्ट्ये दंसहितुं ॥ तीषसहेतिवेट् ॥ दुःखितौपितरौ द्रष्टुंनशक्तइतियावत् ॥ तोत्रमंकुशः तत्पीडितोद्विपोयथास्वपृष्ठवर्तिवस्तुदर्शनाशक्तस्तद्वत् ॥ अस्यच कैकेयीवाक्यमेवांकुशः ॥

• सबद्धइवपाशेनकिशोरोमातरंयथा ॥ धर्मपाशेनसंयुक्तःप्रकाशंनाभ्युदैक्षत ॥४०॥ पदातिनौचयानार्हावदुःखार्हौसुखोचितौ॥ दृष्ट्वासंचोदयामासशीघ्रंयाहीतिसारथिं॥४१॥ नहितत्पुरुषव्याघ्रोदुःखजंदर्शनंपितुः॥ मातुश्चसहितुंशक्तस्तोत्रैर्नुन्नइवद्विपः॥ ४२॥ प्रत्यगारमिवायांतीसवत्सावत्सकारणात्॥ बद्धवत्सायथाधेनूराममाताभ्यधावत ॥ ४३॥ तथारुदंतींकौसल्यांरथंतमनुधावतीं॥ क्रोशंतींरामरामेतिहासीतेलक्ष्मणेतिच॥ ४४॥ रामलक्ष्मणसीतार्थंस्रवंतींवारिनेत्रजं ॥ असकृत्प्रैक्षतसतांनृत्यंतीमिवमातरं॥ ४५॥ तिष्ठेतिराजाचुक्रोशयाहियाहीतिराघवः ॥ सुमंत्रस्यबभूवात्माचक्रयोरिवचांतरा ॥ ४६॥ नाश्रौषमितिराजानमुपालब्धोपिवक्ष्यसि॥ चिरंदुःखस्यपापिष्ठमितिरामस्तमब्रवीत्॥ ४७॥

॥ ४२ ॥ वत्सकारणात् प्रत्यगारं वत्सावस्थितिमद्गृहमुद्दिश्यागच्छंती सवत्सा बद्धवत्सा धेनुर्यथाधावति एवंराममाताअधावत ॥ एषुसवत्सेत्याद्यधिककथनंकवेरपि शोकाविष्टत्वान्नदोषाय ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ रामलक्ष्मणसीतार्थं तद्वियोगजशोकवशात् नेत्रजंवारि स्रवंतीं मुंचंतीं नृत्यतीमिवेतस्ततःपरिभ्रमंतीं असकृत्प्रैक्षत रामइतिशेषः ॥ ४५ ॥ चक्रयोर्युयुत्सुसेनयोरंतरास्थितः उदासीनः पुरुषइव सुमंत्रस्यात्मा दोलायितोबभूव ॥ ॥ ४६ ॥ ननु राजवचनातिक्रमेदोषःस्यादतआह ॥ नेति ॥ उपालब्धोपि ॥ मयाबहुशस्तिष्ठतिष्ठेत्युक्तोपि मद्वचनंनाकार्षीरितिपुनर्गमनानंतरंराज्ञोपालब्धोपि नाश्रौषमितिवक्ष्यसि ॥ दुःखस्य मद्दुःखस्य हेतुभूतं पापिष्ठं अतिदुःखजनकत्वात् पापिष्ठंचिरविलंबनमितिहेतोः शीघ्रंगच्छेतिरामस्तमब्रवीत् ॥ ४७ ॥